

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2006-150-0260
Dok.: LBN41944

Besvarelse af spørgsmål nr. 410 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål:

”- Hvad er ministerens kommentarer til rapporten "Var det voldtægt" fra Center for voldtægtsofre på Rigshospitalet, som bl.a. viser, at 2/3 af alle anmeldte voldtægter aldrig kommer for en dommer, herunder særligt sager, hvor voldtægtsoffer og gerningsmand kender hinanden?
- Hvilke initiativer - hvis nogen - vil ministeren tage på baggrund af rapportens konklusioner og anbefalinger?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten og Foreningen af Politimestre i Danmark.

Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”I rapporten anføres bl.a., at anklagemyndigheden i dag er for forsigtig med at rejse sager, der i så høj grad handler om troværdighedsvurderinger, og at flere sager burde prøves ved en domstol.

Hertil bemærkes, at det følger af retsplejelovens § 96, stk. 1, at det er de offentlige anklageres opgave i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov. Anklagemyndigheden skal herved påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Denne regel er udtryk for objektivitetsprincippet, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Princippet gælder bl.a., når anklagemyndigheden skal tage stilling til spørgsmålet om tiltale, og indebærer, at anklagemyndigheden er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt til ikke at rejse tiltale, medmindre anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsningen vil føre til domfældelse.

Det vil således ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis anklagemyndigheden rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var en rimelig udsigt til domfældelse.

Tiltale i sådanne sager ville i øvrigt – udover den belastning, som det medfører for den tiltalte – indebære en belastning af den forurettede, der skulle afgive vidneforklaring i retten, og som formentlig i de fleste tilfælde ville opleve en efterfølgende frifindelse som en tilkendegivelse om, at hendes forklaring om det passerede ikke var troværdig.

Det er i øvrigt min opfattelse på grundlag af rigsadvokatens behandling af sager om voldtægt, at der ikke er grundlag for en antagelse om, at anklagemyndigheden er for forsigtig med at rejse tiltale i sager om voldtægt.

Der henvises herved også til det anførte i rapporten, side 30, hvorefter 29 sager (svarende til 23,5 pct.) af i alt 123 sager, hvor anklagemyndigheden i 2004 rejste tiltale for voldtægt, endte med frifindelse. Det fremgår også af rapporten, side 31, at frifindelsesprocenten for voldtægt er højere end for både sædelighedsforbrydelser samlet og voldsforbrydelser samlet.

Det anføres tillige i rapporten, at der bør være en grundig argumentation og gennemsigthed i slutskrivelsen, så man kan undersøge, på hvilket grundlag sagerne bliver sluttet, ligesom der foreslås en midlertidig indberetningsordning af alle sluttede sager med forklaring på, hvorfor der ikke kan rejses tiltale.

Det påhviler allerede anklagemyndigheden at begrunde en afgørelse om påtaleopgivelse over for den forurettede. I en vejledning udarbejdet af Rigsadvokaten fremgår herom bl.a. følgende:

”Der gives i underretningen til forurettede m.fl. en kortfattet beskrivelse af de mere væsentlige oplysninger, der er givet af anmeldere, forurettede, vidner osv. eller foreligger i form af erklæringer, politiets iagttagelser og andre undersøgelser.

Oplysningerne skal sikre, at sagens parter får det fornødne grundlag for at vurdere holdbarheden af begrundelsen for afgørelsen, når parten skal tage stilling til, om afgørelsen bør påklages, jf. forvaltningslovens regler om begrundelse m.v.

Efter forvaltningslovens § 24 skal en begrundelse indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke en afgørelse er truffet, jf. afsnit 3.1. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.”

Der er således fastsat retningslinier, hvorefter en afgørelse om påtaleopgivelse bør udformes således, at den giver sagens parter grundlag for at vurdere holdbarheden af afgørelsen og at tage stilling til, om afgørelsen bør påklages.

På denne baggrund og da det ved udformningen af underretning om påtaleopgivelse til en kvinde, der har anmeldt sig voldtaget, også bør indgå, at begrundelsen ikke skal fremtræde på en sådan måde, at den kan opfattes som stødende af kvinden, finder jeg ikke, at der er behov for at fastsætte nye retningslinier på dette område.

Det er endvidere min opfattelse, at en ordning om indberetning af alle sluttede sager med forklaring på, hvorfor der ikke kan rejses tiltale, næppe vil medvirke til at løse de problemer, der kan være forbundet med underretning om påtaleopgivelse i voldtægtssager.

Derimod kunne det overvejes at gennemføre en ordning, hvorefter kvinder, hvis sager bliver sluttet, tilbydes en samtale med kontaktpersonen hos politiet eller med anklageren, således som det også er nævnt i rapporten.

Det anbefales endvidere i rapporten, at der sker en højere grad af specialisering inden for politi og retsvæsen med hensyn til behandlingen af voldtægtssager. Det nævnes også i rapporten, at de forestående reformer af disse myndigheder er en oplagt anledning hertil.

Hertil bemærkes, at forarbejderne til den netop vedtagne lov om en politireform lægger op til en organisering af anklagemyndigheden, således at der i videre omfang end hidtil sker en faglig specialisering. I de videre overvejelser om dette spørgsmål vil det helt naturligt indgå, at behandlingen af voldtægtssager, der hører til blandt den alvorligere personfarlige kriminalitet, bliver organiseret på en sådan måde, at de anklagere, der beskæftiger sig med disse sager, kan opnå særlig erfaring og ekspertise.

Herudover anbefales i rapporten, at der fastsættes klare og grundige retningslinier fra Rigsadvokaten om, hvordan en voldtægtsanmeldelse skal modtages, efterforskes og vurderes.

For så vidt angår politiets behandling af anmeldelser om voldtægt og efterforskningen af sagen, har jeg fra Politiskolen fået oplyst, at undervisning i den politimæssige håndtering af grove forbrydelser, herunder voldtægt, indgår i flere forskellige fag. Udover i faget strafferet, og herunder i strafferetten vedrørende sædelighedskriminalitet, undervises der i generelle principper for efterforskning samt i psykologi, sociologi, kultursociologi, fremmed religion og kulturer samt menneskerettigheder alt med det formål at ruste politiskoleeleverne til at håndtere bl.a. sager om voldtægt både i relation til de implicerede parter og i relation til selve efterforskningen. Undervisningen på Politiskolen omfatter endvidere en gennemgang af relevant lovgivning vedrørende offerrådgivning, beskikkelse af bistandsadvokat og erstatning, herunder ved en gennemgang af de retningslinier, som er fastsat af Rigsadvokaten på disse områder.

I forbindelse med undervisningen besøges Centret for voldtægtsofre på Rigshospitalet, hvor personalet (læger, sygeplejersker, konsulenter) redegør for forholdene på stedet og for relevante problemstillinger i forbindelse med kontakten med de

forurettede. I Rapport fra Center for Voldtægtsofre 2002 findes en nærmere gennemgang af de emner, der bliver berørt under centrets undervisning af elever fra Politiskolen (f.eks. demonstration af sporsikring og psykiske reaktioner efter et seksuelt overgreb). Endvidere fremgår det af centrets statusrapport 2000-2004, at samarbejdet med Politiskolen, der blev indledt i 2002, i dag omfatter undervisning af alle afgangsklasser på Politiskolen samt på politiets efteruddannelse ”Videregående efterforskning”.

Det er endvidere oplyst, at der i forbindelse med undervisningen på Politiskolen i 2004 er etableret kontakt til et krisecenter med henblik på, at personalet over for politiskoleleverne redegør for forholdene på stedet. De første besøg fandt sted i starten af 2005.

Som det fremgår, er der således allerede en omfattende undervisning, der sætter polititjenestemænd i stand til at modtage anmeldelser om voldtægt og efterforske sådanne sager. Hertil kommer den specialisering, som allerede findes i dag, og som må forventes at blive yderligere udbygget som følge af politireformen også for politiets efterforskning af forskellige former for kriminalitet. Jeg finder derfor ikke grundlag for at fastsætte retningslinier om, hvordan en voldtægtsanmeldelse skal modtages og efterforskes.

For så vidt angår rapportens anbefaling om klare retningslinier fra Rigsadvokaten om anklagernes vurdering af beviser og troværdighed, vil det efter min opfattelse ikke være hverken hensigtsmæssigt eller muligt at søge at fastsætte sådanne retningslinier.

Beslutningen om, hvorvidt der skal rejses tiltale i en straffesag – og herunder også i en voldtægtssag – beror således på et samlet skøn over alle oplysninger i sagen, som det ikke vil være muligt at generalisere i en sådan form, at dette kan virke som en vejledning for anklageren.

Ud over en vurdering af både offerets og den sigtedes troværdighed, vil elementer som genetiske spor, tekniske spor, spor efter vold, den tidsmæssige faktor samt eventuelt vidneforklaringer om parternes adfærd før og efter overgrebet være elementer, der alle skal indgå i vurderingen.

Den indbyrdes vægt mellem disse oplysninger kan ikke fastlægges på forhånd, idet der for hver enkelt sag må foretages en helt konkret vurdering af de fremkomne oplysninger.

Jeg kan på denne baggrund ikke anbefale, at der fastsættes retningslinier om tiltalerejsningen i voldtægtssager.”

Foreningen af Politimestre i Danmark har oplyst følgende:

”Som anført i rapporten (side 30) blev der i 2004 registreret 562 anmeldelser vedrørende voldtægt, hvoraf 386 svarende til 68,7 % førte til, at der blev rejst sigtelse.

I 2005 blev der anmeldt 475 overtrædelser af straffelovens §§ 216, 217 og 221, og der blev rejst sigtelse i 321 sager svarende til 67,6 %.

Efter Foreningens opfattelse må antallet af sigtelser i disse sager anses for acceptabelt henset til de efterforskningsmæssige vanskeligheder – især vedrørende identifikation af gerningsmanden – der erfaringsmæssigt kan være forbundet med voldtægtssager.

I 2004 blev der rejst tiltale i 138 sager, og heraf skete der frifindelse af den tiltalte i 29 sager.

Under hensyn til, at beviserne især i kontakt- og partnervoldtægt ofte alene består i parternes meget divergerende forklaringer, og henset til, at grundsætningen om, at enhver rimelig tvivl bør komme den tiltalte til gode, også bør fastholdes i disse sager, vil det ikke uden en nærmere analyse af de enkelte sager være rimeligt at slutte, at der burde være rejst tiltale i flere af de sager, hvor gerningsmanden har kunnet identificeres.

Antallet af frifindelser er efter Foreningens opfattelse udtryk for, at skønnet over, hvornår der bør rejses tiltale, ikke udøves for restriktivt, men at der også indbringes sager for retten, hvor der kan være tvivl om vurderingen af bevisernes vægt.

Det kan således ikke alene på grundlag af de statistiske oplysninger kombineret med udtalelser fra anonyme personer i og udenfor politiet og anklagemyndigheden slutes, at der uberettiget stilles for store krav til beviserne i denne type sager sammenlignet med andre straffesager, eller at der udvises for stor forsigtighed med at rejse sager.

Foreningen kan allerede ud fra hensynet til ofret ikke anbefale forslaget om, at der i videre omfang sker en domstolsprøvelse af sagerne herunder af ofrets troværdighed.

Af de mere konkrete forslag i rapporten, som ikke allerede er udtryk for gældende praksis, kan Foreningen tiltræde, at det bør gøres til genstand for nærmere overvejelse, hvordan der kan skabes større gennemsigtighed i sagsbehandlingen, herunder hvordan afgørelserne bør begrundes og meddeles til sagens parter.”

Jeg kan henholde mig til det af Rigsadvokaten og Foreningen af Politimestre i Danmark anførte.

På baggrund af det anførte vil Justitsministeriet tage initiativ til drøftelser med Rigsadvokaten og Foreningen af Politimestre i Danmark med henblik på at sikre, at kvinder, hvis sager bliver sluttet, tilbydes en samtale med kontaktpersonen hos politiet eller med anklageren. Formålet med en sådan samtale bør være, at kvinden på en mere fyldestgørende måde får lejlighed til at gøre sig bekendt med politiets og anklagemyndighedens overvejelser i sagen.

Jeg finder ikke herudover anledning til iværksættelse af konkrete initiativer på baggrund af rapportens konklusioner og anbefalinger.

Justitsministeriet kan dog supplerende oplyse, at retsstillingen for forurettede i voldtægtssager og andre grove sædelighedssager ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven blev styrket, således at det blev sikret, at der altid beskikkes en bistandsadvokat for den forurettede. Samtidig blev bistandsadvokatens mulighed for at medvirke under efterforskningen og sagens behandling ved domstolene forbedret.

Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til loven, at Justitsministeriet vil revidere vejledningen ”Til den, der har været udsat for voldtægt, incest (blodskam) eller andre seksuelle overgreb” med henblik på, at denne vejledning kan udleveres til forurettede i forbindelse med anmeldelsen af overgrebet.

Et udkast til en revideret vejledning har på denne baggrund været sendt i høring hos relevante myndigheder og organisationer m.v. Arbejdet med udarbejdelsen af en revideret vejledning vil herefter snarest muligt blive afsluttet.